

Ohje lapsiperheen kotipalvelun hakemiseen

Seuraavat ohjeet on laadittu Valtioneuvoston ja STM:n lähteiden pohjalta:

Millä perusteella apua voi saada?

Kotipalvelua annetaan toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Toimintakykyä alentavia syitä ovat sairaus, synnytys, vamma tai muu vastaavanlainen syy kuten uupumus. Erityisellä perhetilanteella tarkoitetaan esimerkiksi vanhempien erotilannetta tai perheenjäsenen kuolemaa. Elämäntilanne voi aiheuttaa tuen tarvetta myös muun omaisen tai läheisen vaikean sairauden tai poismenon johdosta. Erityinen perhetilanne voi olla myös perheessä, jossa on vammainen lapsi, **kaksoset** tai aikuinen läheinen hoidettavana.

Lapsiperheelle on järjestettävä välttämätön kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista sosiaalihuoltolaissa mainittujen syiden vuoksi. Velvoite kotipalvelun järjestämiseen koskee kaiken ikäisiä lapsia ja heidän perheitään. Lapsiperheiden kotipalvelua on järjestettävä yleisenä perhepalveluna. Myös lastensuojelun asiakkailta on oikeus kotipalvelun saamiseen.

Sosiaalihuoltolain nojalla myönnettävä lapsiperheen kotipalvelu on tarkoitettu ennaltaehkäiseväksi palveluksi, jonka tehtävänä on tukea perheen jaksamista ja pärjäämistä joko tilapäisissä tai pidempiaikaisissa kuormittavissa tilanteissa ja se on osa tavoitteellista, suunnitelmallista ja määräämäänsä yhdessä perheen ja yhteistyötahojen kanssa tehtävää vanhemmuuden sekä arjessa selviytymisen tukemista. Tavoitteena on muun muassa perheen omien voimavarojen vahvistaminen, mikä tapahtuu opastamalla perhettä lasten- ja kodinhoidossa ja vahvistamalla arjen hallintaa. Apu voi olla myös konkreettista auttamista kotitöissä; siivousta tai tiskausta. Tärkeää on, että palvelu vastaa henkilön tai perheen tuen ja avun tarvetta.

Kun kyse on lapsen terveyden tai kehityksen turvaamisesta, kotipalvelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan. Kun palvelun tarve perustuu siihen, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään on aina huolella varmistettava, ettei asiakasmaksu käytännössä muodosta estettä palvelun käyttämiselle.

Asiakasmaksulain nojalla sosiaalihuollon palvelusta määrättyä maksua on alennettava tai se on jätettävä kokonaan perimättä, jos periminen vaarantaisi henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista (11 §). Maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä myös, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Perustuslakivaliokunta on todennut, että asiakkaan taloudellinen asema ei voi olla esteenä palvelujen saamiselle eivätkä asiakasmaksut saa siirtää palveluja niitä tarvitsevien tavoittamattomiin. Asiakasmaksulain mukaan maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

Lähde ja lisätiedot: *Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2024/13, Sosiaalihuoltolain soveltamisopas:*

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165650/STM_2024_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ohje lapsiperheen kotipalvelun hakemiseen

Mistä apua haetaan?

Kotipalvelua haetaan hyvinvointialueelta. Hyvinvointialue voi tuottaa kotipalvelua joko omana toimintana tai palvelusetelillä. Maksu määräytyy tulojen mukaan. Tarvittaessa maksuun voi hakea oikaisua taholta, joka kotipalvelusta vastaa.

Mitä voit tehdä, jos et saa apua?

Sosiaaliasiavastaava antaa tietoa asiakkaan oikeuksista ja avustaa tarvittaessa esimerkiksi muistutuksen tekemisessä.

1) Pyydä kielteinen päätös kirjallisena

Sosiaalihuollon palveluja ja toimeentulotukea hakevilla on oikeus saada perusteltu päätös kirjallisesti. Päätöksessä kerrotaan, miten siihen voi hakea muutosta.

2) Laadi oikaisuvaatimus hyvinvointialueen viranomaiselle

Sosiaalihuollon viranhaltijan päätöksestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen hyvinvointialueen toimivaltaiselle viranomaiselle.

3) Mikäli hyvinvointialueen toimivaltaiselle viranomaiselle tehty oikaisuvaatimus ei johda tulokseen, voit laatia valituksen hallinto-oikeuteen 30 vrk:n kuluessa

Hallinto-oikeuden päätöksestä voi joissain tapauksissa valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikäli se myöntää valitusluvan.

Mikä on muistutus?

Sosiaalihuollossa kohteluunsa tyytymätön voi tehdä muistutuksen sosiaalihuollon toimintayksikön vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Viranomaisen on vastattava muistutukseen kohtuullisessa ajassa. Muistutuksella ei haeta muutosta päätökseen. Muistutus voi kuitenkin vaikuttaa siihen, miten toimintayksikössä vastaisuudessa toimitaan ja kohdellaan asiakkaita.

Mikä on kantelu?

Potilas tai sosiaalihuollon asiakas voi tehdä kokemistaan sosiaali- ja terveydenhuollon epäkohdista kantelun aluehallintovirastoon. Oikeus kantelun tekemiseen ei ole rajattu kantelijan omaan asiaan, vaan kantelun voi tehdä kuka tahansa.

Jos epäilee, että viranomainen ei ole noudattanut lakia tai täyttänyt velvollisuuksiaan, voi kantelun tehdä myös viranomaisesta eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille.

Lähde ja lisätiedot: <https://stm.fi/asiakkaan-potilaan-oikeudet/valittaminen>